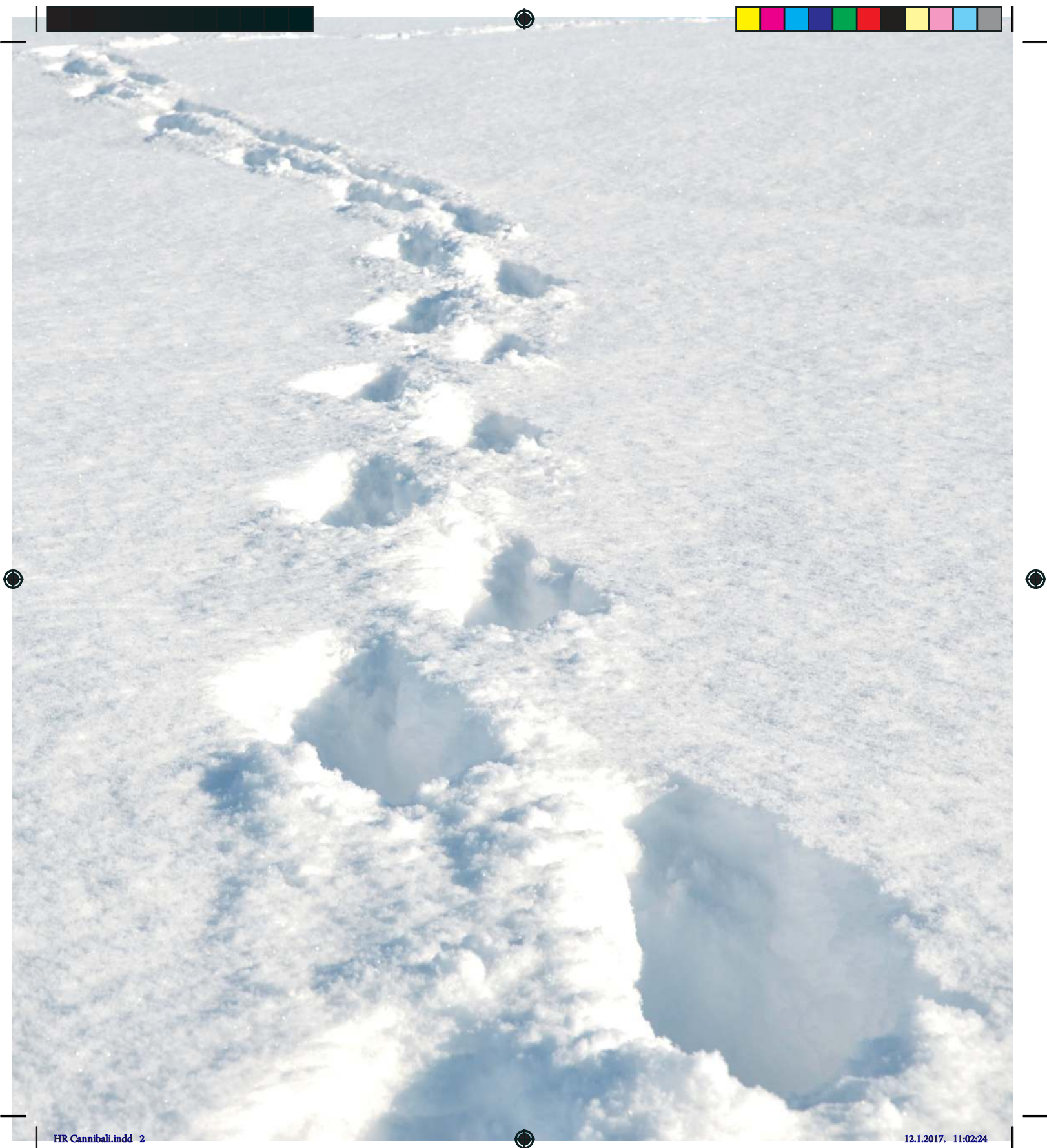

Gino Corallo

Salezijanska odgojna metoda
Don Boscova baština

Proslov

Vjerujem da knjižici koju imate u rukama ne treba neko posebno predstavljanje; izvornost – iako unutar tradicije – kojom se promatra don Boscova odgojna metoda, očituje se sama po sebi.

Poneku riječ ipak treba reći o **don Ginu Corallu, salezijancu i vrsnom pedagogu**. Prije ulaska u Salezijanski Atenej, koji je upravo bio u osnivanju, a zatim kao profesor pedagogije na raznim talijanskim državnim sveučilištima, sigurno je obilježio talijansku pedagošku misao.

Bio je među prvima u Italiji koji je, za vrijeme svoga boravka u SAD-u, dobro upoznao i proučio Johna Deweya, usvajajući njegove novosti i uočavajući granice. Bio je vrstan u izradi sustavne pedagoške misli, koja je imala čvrsto utemeljenje i

metodološki aspekt. Njegov sustav, u vrijeme dosta mirnih (1950-ih) godina, naginjao je određenju cilja odgoja kao slobode. Dosta je kao primjer navesti naslove dviju rasprava iz 1951: »*Pedagogija slobode: rasprava o općoj pedagogiji*« i »*Odgoj i sloboda: filozofske pretpostavke za pedagogiju slobode*«.

Potvrda tome može biti i svjedočanstvo koje naglašava don Corallovu osjetljivost. Njegova učenica Marija Tereza Moscato, docent pedagogije na Sveučilištu u Bologni, piše u jednoj raspravi: »Prema Corallu, uzajamnu recipročnost učitelja i učenika ne određuje i ne održava recipročnost osjećaja, nego čvrstu vezu među njima određuje i održava postupno i dinamično prihvaćanje značenja i vrijednosti. Nije dakle riječ o »htjeti si dobro«, nego ponajprije o uzajamnom i usporednom »htjeti dobro«.

01

Uvod

- S don Boscom: život za odgoj
- Smisao »vjernosti« don Boscu
- Duhovni odgovor na odgojno pitanje
- Naš »duhovni pečat«

02

Izvorni aspekt preventivnog sustava

- Uvod
- »Slovo« preventivnog sustava
- »Duh« preventivnog sustava

03

Na strani odgajanika: kakav on jest

- Odgoj između tehnike i morala
- Poći od odgajanika
- Salezijanska »asistencija«
- Upoznati i shvatiti odgajanika
- Don Boscova odgojna »revolucija«
- Kreativni odgoj
- »Mladenaštvo«, bitna sastavnica don Boscova odgoja
- Mladi odgajatelji
- Dva odgojna »grijeha«
- Ljubav kao »metoda«

04

Na strani odgajanika: kakav on mora biti

- Aksiološka dimenzija odgoja
- Od »prisile« do vrline
- Don Boscove riječi
- Teškoća pothvata ...
- ... i »dobitna karta« odgajatelja
- Don Boscovo povjerenje
- Rad kao »razum«
- Odgajatelj kao »uzor«
- Mjesto »vjere«

05

Zaključak

- »Nema veće ljubavi ...«

Predgovor

Čini mi se zgodnim da je ovo predavanje o salezijanskom odgojnom projektu, koje predstavlja najživlju don Boscovu baštinu za sve grane Salezijanske obitelji, smješteno praktično na kraj našega rada, neposredno prije završetka. Ono želi biti nastavak dosadašnjeg govora, kako bi ga vodilo do sve većeg ispunjenja, s ciljem da od intelektualnog prosvjetljenja postane obogaćenje našega svakodnevnog djelovanja.

Ovih dana postupno ste razmatrali lice naše Obitelji, s ljubavlju kojom sin ili kći otkriva crte majčina lica: proučavali ste njezin nastanak i postupno oblikovanje sve do sadašnje zbilje. Smjestili ste je, uz druge redovničke obitelji, u veliko okrilje Crkve, ističući posebnom pozornošću njezine

razlikovne i znakovite crte, iako u skladu i jedinstvu velikog crkvenog organizma, koji joj daju svojstvenu fizionomiju.

Sigurno nije isprazno traženje originalnosti to što nas pokreće da se vratimo na izvore i da ponovno pronađemo jasnoću svoga identiteta, ne samo općenito kao redovničke obitelji: od toga izvora, doista, ovisi naš razlog da budemo i da se zovemo salezijanci.

Moje se predavanje ovdje uključuje kako bi osvijetlilo ono što je najznačajnija odlika salezijanskog identiteta, koja našu Obitelj razlikuje od drugih, iako u okviru zajedničke slike bezuvjetnog prihvatanja poslanja Crkve i kršćanskog apostolata.

Uvod

- S don Boscom: život za odgoj
- Smisao »vjernosti« don Boscu
- Duhovni odgovor na odgojno pitanje
- Naš »duhovni pečat«

Uvod

S don Boscom: život za odgoj

Don Boscov sin kao odgajatelj. Moje riječi polaze od pretpostavke da ovdje ne treba dokazivati tvrdnju da se salezijanska »specifičnost« sastoji u odgojnom zalaganju, što je duša uvijek prisutna u svakom djelovanju, u svakoj misli, u svakoj molitvi, u svakom radu, u svakoj radosti i žalosti don Boscova sljedbenika, kao što je bila u samog don Bosca: prisjetimo se njegovih opetovanih i strastvenih izjava da je svoj život htio potpuno darovati za mlade, za njihov odgoj i za njihov uspjeh, kao ljudi i kao kršćana.

Živo jedinstvo raznih grana velikog salezijanskog stabla potječe upravo od činjenice da sav život njegovih članova, gdje god i kako god se odvijao, teži ostvariti kršćanski apostolat, sav pod znakom odgoja (*sub signo educationis*). Naravni i prvi

naslovnici odgoja uvijek su bili mladi, i zbog toga su za don Bosca bili povlašteno područje, ali to ne znači da se ne može stvoriti odgojni odnos i s odraslima; a to znači da pastoralni projekt raznih članova Salezijanske obitelji, zauzetih u apostolatu s odraslima, u obiteljima i u najrazličitijim ambijentima, mora uvijek imati odgojnu komponentu, promotivnu tendenciju. To je iskaznica salezijanca u svim oblicima i u svim stanjima u kojima ga je don Bosco htio. Ovdje vidim sve predstavnike. To čini i živjet ćeš (*Hoc fac et vives*), kaže nam Otac: to znači da je za nas biti odgajatelj pitanje života.

U osobnom pogledu to je put za naše spasenje, u društvenom pogledu to je uvjet da se u svijetu može govoriti o salezijanskom apostolatu i salezijanskom duhu.

Obnoviti dakle svoju odgojnu nakanu, preispitati i provjeriti metodu, prestrukturirati svoj odgojni projekt prema zahtjevima našega vremena, predstavlja za nas izvor mladenačke obnove i jamstvo trajanja u vjernosti, obrana od opasnosti hibridizma (svaštarenja), koji vodi općenitosti i prema tome neplodnosti i utrnuću.

Riječ je o »opasnosti« kojoj smo i mi izloženi, kao što se uostalom čini neizbježnim da se novi naraštaji malo-pomalo udaljuju od izvora.

To je trošnost koja pokazuje da su sve stvari podložne zubu vremena, a samo živi organizam na to spontano reagira. Slabljenje ideala, iza kojega slijedi grozničavo traženje rješenja od slučaja do slučaja, pod pritiskom određenih i katkad suprotnih uzroka, znak je da se izgubila nit vodilja

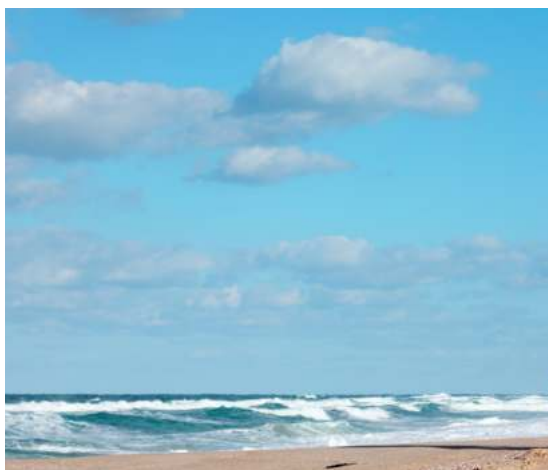
don Boscove volje, koja je bit naše tradicije i, recimo i to, da su razočarana očekivanja drugih, koji se obraćaju salezijancima kao izvornim kreatorima svojih proizvoda, a ne kao preprodavačima robe koja se može drugdje nabaviti.

Dobro je u tom smislu podsjetiti na izričaj II. vatikanskog koncila, koji se obraća općenito kršćanima laicima, a to još više vrijedi za posvećene osobe: »Laici koji su, slijedeći svoj poziv, pristupili nekoj od udruga ili ustanova što ih je odobrila Crkva, neka se jednako tako trude vjerno prihvatiti obilježje duhovnoga života koje je svojstveno dotičnoj ustanovi ili udruzi« (*Apostolicam actuositatem*, 4).

Kao što se vidi, Crkva hoće dobro izgrađene apostole, a plod te izgradnje jest osobnost s izvornim obilježjem i bez ikakvih nejasnoća.

Uvod

Smisao »vjernosti« don Boscu

Očuvanje našega »posebnog duhovnog obilježja« osigurava nam naš identitet po vjernosti don Boscu. Nema drugoga sredstva za izbjegavanje opasnosti, ili za popravljanje već nanesene štete zbog napuštanja don Bosca (možda čak i kad se govori »u dobroj vjeri«, jer – dobra vjera, zna se, katkad dolazi i od neznanja – da se ostane vjeran), a to sredstvo je produbiti temelj i značenje njegove misli, tako da to budemo sposobni živjeti u svakodnevnom djelovanju u svakoj pojedinoj primjeni.

Bio bi, dakako, uzaludan pokušaj tražiti za svaki naš problem sličan primjer u don Boscovu životu, te ga doslovno i materijalno preslikati; u tom slučaju bila bi riječ o slijepoj vjernosti, a možda čak i štetnoj, koja se povezuje uz pojedinost bez uvida u duboko značenje, pa budući da

nema općih pojmova, riskira uzdići kao pravilo one koji su katkad nevažni, vezani uz vrijeme, ambijent i kulturu.

Ili možda, u ime vjernosti don Boscu, drugi još gori pokušaj, danas nažalost u modi nakon što je onaj prvi prestao, ustrajati na tome da se sav don Bosco preda povijesti, prošlosti, slaveći ga možda zbog genijalne veličine, dobre, ali samo u njegovo vrijeme. Kao da u don Boscu nema ništa što bi nadilazilo vrijeme, kao duhovni oblik ljudsko-kršćanskog odnosa među ljudima, uvijek valjan ... dok postoje ljudi s kojima se stupa u odnos.

Negiranje, pa i teorijsko, a osobito praktično (budući da mnogi danas imaju određenih teškoća razmišljati) ove trajne dimenzije, nije slučajno danas popraćeno zaboravom,

često i praktičnim, nekih vječnih kršćanskih vrijednosti, koji se međutim, unatoč dirljivim naporima propagatora opće sekularizacije, pokazuju vrlo otpornima da se »predaju povijesti« neke njegove temeljne dimenzije. A don Bosco je, nema potrebe to naglašavati, postavio čvrst odnos između biti kršćanin (zaozbiljno) i biti odgajatelj (uvijek zaozbiljno).

Dakle, bitno razumijevanje don Bosca jest neophodan temelj da mu se ostane vjeran.

Zaključak

— »Nema veće ljubavi ...«

Zaključak

»Nema veće ljubavi ...«

Sredstva i ciljevi, metodologije i svrha odgoja jesu, kako smo to istakli, bitno povezani uz sposobnost odgajatelja da se uvijek stavi na stranu odgajanika, odgajanika, kakav on *jest*, njegovih težnja, potreba, sposobnosti, te na stranu odgajanika kakav on *mora biti*, tj. njegova dobra, čak i onda kad ga on još ne poznaje, ili ga ne voli, čak i onda kad ga odbija.

Ne znam koliko sam uspio objasniti poneki detalj ove neizmjerne teme čije bi konkretno proučavanje zahtijevalo cijeli život onoga tko bi se tomu posvetio.

Međutim, nadam se da će jedna stvar ostati u svijesti nas koji smo odgajatelji na terenu, ili čak odgajatelji odgajatelja; don Boscova riječ, kojom nas opetovano uvjerava: iako je dobro tj. istinski odgajati težak pothvat, koji zahtijeva zalaganje i tehničku pripravu, dobar ishod, prije ili kasnije, vidljivo ili nevidljivo, osiguran je za onoga tko se suoči s pothvatom kršćanskim duhom, koji traži Boga u čovjeku i koji je, kako doslovno kaže don Bosco, »spreman suočiti se sa svakom teškoćom, svakim naporom da bi postigao svoj cilj, a to je građanski, moralni i znanstveni odgoj njegovih odgajanika« (*Preventivni sustav*, 3).

Ako iz ovih don Boscovih riječi želimo izvući definiciju tko je odgajatelj, možemo reći: odgajatelj je kršćanin koji je za cilj svoga života postavio dobro druge osobe. Rečeno Isusovim riječima, to je onaj »tko svoj život položi za svoje prijatelje« (Iv 15,13).

Naslov izvornika:

Il metodo educativo salesiano

L'eredità di don Bosco

© Ispettorìa Salesiana San Marco
Venezia-Mestre

Nakladnik i copyright za hrvatsko izdanje:

© 2017 by SALESIANA d.o.o.
Omiška 8, Zagreb
salesiana@salesiana.hr
www.salesiana.hr

Za nakladnika: Mihovil Kurkut

Prijevod: Ivan Marijanović

Lektura: akademik Ante Stamać

Grafička priprema: Salesiana d.o.o.

Tisak: Kerschoffset Zagreb d.o.o

Impresum

Sva prava pridržana. Nijedan se dio ove knjige ne smije umnožavati, fotokopirati, reproducirati ni prenositi u bilo kakvu obliku (elektronički, mehanički i sl.) bez prethodne pisane suglasnosti nakladnika.

ISBN 978-953-205-151-3

CIP zapis dostupan u računalnom katalogu Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu pod brojem 953085.

1 2 3 4 5 • 21 20 19 18 17